

IZ BELEŽKE POSLANCA CIRILA STANIČA

Naravna umetna močvirja ali zelo drage čistilne naprave

Pred časom sem bral članek s fotografijo, kjer nam mag. Olga Urbanec, dipl. gr. ing. nakazuje kako v Ameriki, Danski in Nemčiji gradijo (kjer je to mogoče) namesto drugih čistilnih naprav naravna umetna močvirja v katerih raste naša trstika. Umetno močvirje je mogoče izdelati za posamezno hišo, tovarno, vas ali mesto. Za vsako enoto onesnaževalca se pri pretoku odpadne vode potrebuje pod površino 10 m² močvirja posajenega s trstiko.

Ker ima naša občina mnogo vasi, zaselkov, tovarn, hlevov in črnih gradenj na Ljubljanskem barju, bi bilo pravilno, da se organi naše občine neposredno povežejo z gospo Olgo Urbanec, ki je aktivna članica mednarodne organizacije »LAWO«, kjer se zbirajo vsake dve leti strokovnjaki in tolmačijo dognana izkustva s poskusi na terenu. Samo v Evropi že deluje preko 100 opisanih naravnih močvirij. Občina naj ugotovi, ali bi bila gradnja teh močvirij na našem Barju možna in koristna. To velja tudi za izcedne vode iz naših deponij odpadkov na Barju.

Bliža se 100 letnica rušilnega potresa v Ljubljani

Občanom nam je gospod Miha Tomžević v Delu predložil kaj bi morala Ljubljana že storiti, da bi omilila potresno škodo in ljudi, ob pričakovanju novega potresa, ki nam grozi vsakih 100 let. Znova nam očita, da smo za zaščito starih opečnih objektov in starih kulturno zgodovinskih objektov storili vse premalo. Zanima me kaj je storila naša občina? Ali leži projekt za sanacijo občinske hiše v predelu in čaka na boljše čase? Kdo še vedno sili z gradnjo dvigala, če pa se objekt ne sanira ali celo podre. Isto velja za trgovino Mercator v Koleziji (Krimskva ulica), kjer so »kšeftarji« dozdali še dve opečni nadstropji, ne da bi objekt statično ojačali. Kaj je s trnovsko in viško cerkvijo, pa tudi telovadnim domom v Trnovem. Kdaj bo protipotresno zaščiten?

Gradnja Barjanske ceste

Mestni sekretariat za urbanizem in varstvo okolja, gospod Miha Bežan, dipl. ing. arh. in Zavod za prostorsko in urbanistično načrtovanje, gospod Jure Lenard, dipl. ing. arh.

Ko se zahvaljujemo za podrobnejše podatke in misli za tri možne lokacije za gradnjo hotela v centru mesta, potem predlagamo da se začne takoj graditi Barjansko cesto, kajti le preko nje in Slovenske ceste bo še vedno najkrajši dovoz iz južne avtoceste do hotela Šumi. Južni trg ali do hotela na Kraigherjevi ploščadi. Trenutno je prometno najbolj čista lokacija od Gradaščici.

Razbit sklad za urejanje stavbnih zemljišč v občini

Iz časopisnih obvestil sem zaznal, da bogate mestne občine ne vplačujejo dogovorjenih zneskov v mestni sklad za urejanje zemljišč. Tako so pretežna sredstva za izgradnjo celotnega mesta zgubljena. Občine te zneske porabijo za mestne, občinske komunalne potrebe in to po lastni strokovni presoji. Znano je, da je bil dogovor med občinami tak, da se iz mestnega sklada solidarno pomaga revnejšim občinam, da tudi one urejajo vsaj najnujnejše probleme na svojem območju.

Vsekakor je takšno gledanje ostalih občin do naše občine **mestotvorno absolutno krivično**, da, celo ponižujoče. Zato prosim organe naše občine za objektivno poročilo kako in kje ter kakšni bodo bodoči odnosi ostalih občin in mesta do naše občine.

Lisica v vrečo! Taki so varnostni ukrepi, da se lovci zavarujejo pred okužbo s steklino na področjih, ki so okužena s to nevarno boleznijo. Foto: S. Lenardič.

Lisice pa v vrečo!

Vreme je muhasto, nepredvidljivo, nikakor tako kot bi si ga želeli lovci za svoj dober lovski blagor. No, sicer le ni bilo tako slabo, če tudi »indijanskega poletja« kot so nekateri napovedovali, nismo doživeli; letošnji oktober je bil dokaj moker po količini padavin in deževnih dnevih pa ni ujel lanskega oktobra, ki je bil rekorden. Proti koncu oktobra pa je preobilno deževje dodobra zalilo Barje, vode so se razlile, pod vodo je kar precej travnikov in polj, kar je povzročilo precejšnje težave predvsem kmetom. Vreme sicer nagaja, toda lovci smo doslej le ujeli nekaj lepih lovnih dni. Vse pa kaže, da se nam približuje zgodnja zima, na Gorenjskem nas je že presenetil prvi sneg.

Ni, da bi se ukvarjali samo z vremenom. So tudi vzpodbudne novice. V barjanski lovski družini Rakovnik so v prvih letošnjih lovih položili na dlako med drugim tri lisice. Seveda so bili previdni pri lisicah, ker je na območju občine Ljubljana Vič-Rudnik še vedno steklina in so vse lisice romale takoj

v posebno vrečo in na Odsek za virologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani, kjer so jih laboratorijsko preiskali za steklino. Sporočili so, da so bile preiskane lisice zdrave. To je dobra vest, znamenje, da gre na bolje in so vsa dosedanja prizadevanja lovcev od cepljenja lisic, vzdrževanja reda v lovišču, odstranjevanje sumljivih ali za steklino okuženih živali, bila uspešna v boju proti širjenju stekline na tem območju. Za kakršneoli širše ugotovitve ali posplošitve je še prezgodaj in bo treba počakati na konec lovne sezone in kako bo na drugih področjih, saj je občina Vič-Rudnik ena izmed 6 občin, kjer so ugotovili steklino v Sloveniji. Vsekakor pa je opaziti, da se prostor, kjer se pojavlja steklina v Sloveniji, zmanjšuje. Želeti bi bilo, da bi lovci čim prej lahko delali po starem kot so vajeni in bi lisic ne bilo treba prijemati z rokavicami in jih previdno spravljati v vreče v strahu pred okužbami s steklino. Vsekakor pa so to prva znamenja, da smo na dobri poti.

LENDARDIČ S.

FRANC JURCA
JE ŽE POL
STOLETJA
V ZELENI
BRATOVŠČINI

Neutrudni lovec mehkega srca

Stari lovci se še dobro spominjajo nekdanjih lovskih časov: gibkih, urnih gonjačev, ki so z glasnim laježem prhnili v reber za zajcem ali lisico, zateglih, votlih zvokov lovskih rogov in stare dobre dvocevke, ki zlepa ni znala zgrešiti.

»Lov je bil včasih enkratno doživetje. Imeli smo dobre pse in uživali smo, da so dobro gonili in da je pokalo, pa čeprav nismo kaj dosti uplenili,« se še dobro spominja tistih časov lovec Franc Jurca iz Podlipa, ki je že kar 39 let član lovske družine Šentjošt in ki bo prav te dni dopolnil častitljivih 80 let.

Francu Jurcu se je v dolgih letih »jage« nabralo ničkoliko zanimivih doživetij. Nikoli ne bo pozabil srečanja z zajcem, ki se je na neki brakadi zakadil naravnost vanj in mu spodnesel stolček, na katerem je sedel.

»Nekdo je streljal na zajca, za njim pa še jaz, dolgohelec pa se je, glej, zaprašil naravnost vame, v moj stolček-trinožnik, na katerem sem sedel, in ga odnesel še kakih pet metrov daleč po bregu. Zajcu ni bilo nič, pa sem si mislil: Če si jo tako poceni odnesel, pa kar pojdi.«

Včasih, se spominja Franc Jurca, je po naših gozdovih mrgolelo zajcev in lisic. Srnjadi je bilo malo. Danes pa je ravno obratno. Izginili so tudi gozdni jerebi, tudi poljskih jerebic in prepelc ni več.

»Vedno sem strašno rad hodil na brakado. Še zdaj rad hodim, ampak na srnjaka ne več. Tega bi še ustrelil, za srno ali mladiča pa imam premehek srce. Nikoli nisem uplenil tudi nobenega divjega prašiča, lisic pa kar precej. Še to jesen sem eno ustrelil. Letos jih je veliko pobrala steklina. Na Planini, so pravili, je en sam kmet pospravil kar tri stekle lisice.«

Franc Jereb je v LD Šentjošt že vse od njene ustanovitve leta 1954. Poprej je bil v LD Vrhnika. Več let je bil tudi v nadzornem odboru (šentjoške) lovske družine. Po njegovi poti so krenili tudi njegovi otroci, saj sta kar dva njegova sinova v zeleni bratovščini. Tudi sam še ne misli obesiti puške na klin. Gozd je mamilo, ki se ga človek nikoli ne reši. »V gozdu naravnost uživam, tam se človek dobro sprost in pozabi na vse druge«, je preprosta lovska modrost Franca Jurca.

BRANKO VRHOVEC

Leto redkih gob

Letošnje leto s kar se da muhastim vremenom je tudi med gobami povzročilo pravcato zmešnjavo. Pojavile so se gobe, ki jih v običajnih letih ni, zopet drugih, ki jih v prejšnjih letih ni manjkalo, pa sploh ni bilo. Tako so sredi aprila obilno pognali smrčki (mavrahi) vseh vrst, neredko na rastiščih, kjer jih do zdaj ni bilo. Isto velja za rumenega smetiščarja (Bolbitius vitellinus), drobnost, nežno, rumeno gobico lističarko, ki pa žal ne pride v poštev za uživanje.

Sredi maja se je v Šuštarjevi dolini na gornjem koncu Horjula pojavila njivnica (rod Agropyce), ki je bila vse do zdaj še neznana. Goba, pojavila

se je na ostankih gnoja v travi, ima za razliko od ostalih njivnic okrašto, močno nagunbano temo klobuka, široke rjave, tanke in goste lističe in okus po moki. Meso gobe kasneje rahlo greni. Za njivnico precej velika goba je zrastle v veliki razpuščen skupini s po deset in več primerkov tesno zraščeni skupaj.

Zelo zgodaj so pognali tudi jurčki, še zlasti poletni gobani (prvega sem našel že 12. maja!). Za borovnika (ajdovca po ljudsko) to ni nič nenavadnega, saj se vselej pojavlja dvakrat na leto, spomladi in jeseni. Nikoli ni zaspanček! Nerazumljivo pa je, da se je pojavil tudi sredi poletja, ob

najhujši suši. Navadno se takrat pojavi le v višjih predelih.

Zelo zgodaj so se pojavile tudi golobice (prve sem našel že 26. maja), za pravcati šok med poznavalci gob pa so poskrbele gomoljaste gobe. Razen običajnih pisanih črnih želodkov (Melanogaster variegatus), se je ponekod pojavil tudi barvarski grahovec ali češka gomoljka (Pisolithus tinctorius), zanimiva goba iz družine trdokožnic, ki ima značilno zrnačasto glebo (notranjo trosno plast). Vrhunec presenečenja pa je bila Hydnotria tulasnei (nima slovenskega imena), drobna gomoljasta goba z zanimivo, možganom podobno notranjo strukturo. Gobico sem našel na ilovnatih apnenčastih tleh na Ljubogojni in je že odpotoval v Nemčijo na nadaljnje raziskave.

BRANKO VRHOVEC

OBISKALI SMO ŽIVALSKI VRT

Mraz ne bo ogrožal živali

Večina živali v ljubljanskem živalskem vrtu, ki slabo prenaša nizke temperature se je že preselila v ogrevane prostore. Med prvimi so preselili opice, saj se te, kot trdijo poznavalci, že ob prvem večjem mrazu lahko prehladijo. V naslednjih dneh bodo morali na toplo tudi ptice kazuarji, za njimi pa najbrž še papige, ki jih držijo na prostem le dokler se temperatura ne spusti pod ničlo. Papige in pelikani bodo na ogled obiskovalcem. Za pelikane je to čas parjenja, zato jih bodo raje umaknili v posebne prostore, kjer jih obiskovalci ne bodo mogli motiti. Mačke, razen sibirskega tigra in pume, imajo talno gretje, ob takšnem gretju pa naj bi prezimila tudi vodna antilopa.

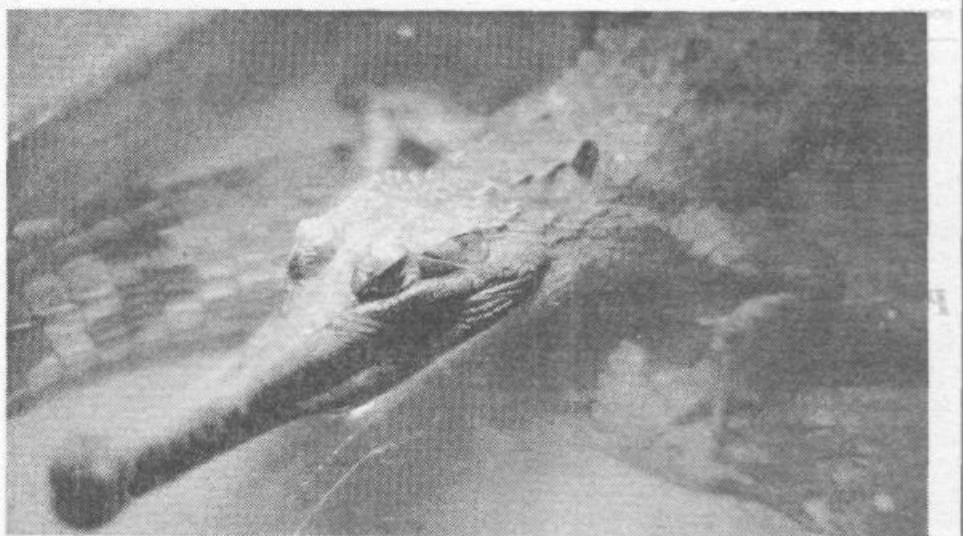
»Videli bomo, če talno gretje deluje tudi pri večjih živalih. Radi bi namreč, da bi se čim več

živali gredo na ta način,« pravi o skrbi za zimo eden veterinarjev živalskega vrta. Večina drugih živali se bo še naprej grela ob centralni kurjavi.

Prebivalcem živalskega vrta sta se v zadnjem času pridružili še velika droplja in snežna sova. Obe ptici sta pripotovali z Madžarske. V nekaj dneh pa bosta na ogled tudi mlada indijska gaviala (krokodila), za katera so v hodniku prizimovališča za opice zgradili poseben prostor.

Gručici risov, kot kaže, kar prija nova zajetna obora, ki so jo zgradili streljaj nad medvednjakom. Ta del gozda je bil poprej povsem neizkoriščen, pravijo v živalskem vrtu. Nova, zajetna obora ustreza tudi najzahtevnejšim evropskim standardom.

BRANKO VRHOVEC

Mladi krokodil čaka na selitev